

ULUSLARARASI İLİŞKİLER

Akademik Dergi

Cilt 1, Sayı 4, Kış 2004

ULUSLARARASI İLİŞKİLER hakemli bir dergidir.

Dergiye yazı göndermek isteyenler için yazışma adresi:

Uluslararası İlişkiler Dergisi

Atatürk Bulvarı, No: 211/18

Kavaklıdere, 06680 Ankara

Tel. : 0 312 427 30 55

Faks.: 0 312 427 30 66

Web: www.uidergisi.com

makale@uidergisi.com

Abonelik ücreti: 4 sayı için 40 YTL

(Abone formu derginin arkasındadır.)

ULUSLARARASI İLİŞKİLER dergisinde belirtilen görüşler sadece yazarını bağlar.

ULUSLARARASI İLİŞKİLER bir STRADİGMA yayınıdır.

STRADİGMA bir FORSNET kuruluşudur.

Sahibi : *STRADİGMA adına Yüksel Samast*

Editörler : *Mustafa Aydın, Ankara Üniversitesi*
Çağrı Erhan, Ankara Üniversitesi

Genel Koordinatör : *Orhan Samast*

Yardımcı Editör : *Birgül Demirtaş-Coşkun*

Yayın Koordinatörü : *Deniz Akşin*

Tanıtım Koordinatörü : *Selda Özçelik*

Yayın Kurulu:

Meliha Altunışık, Orta Doğu Teknik Üniversitesi
Gökhan Çetinsaya, İstanbul Teknik Üniversitesi
Gencer Özcan, Yıldız Teknik Üniversitesi
Çınar Özen, İzmir Ekonomi Üniversitesi
Enis Tulça, Galatasaray Üniversitesi

Danışma Kurulu:

Gündüz Aktan, Emekli Büyükelçi
Nesrin Algan, Ankara Üniversitesi
Tuğrul Arat, Ankara Üniversitesi
Gülden Ayman, İstanbul Üniversitesi
Recep Boztemur, Orta Doğu Teknik Üniversitesi
Nur Bilge Criss, Bilkent Üniversitesi
Beril Dedeoğlu, Galatasaray Üniversitesi
Atila Eralp, Orta Doğu Teknik Üniversitesi
Haluk Günugur, İzmir Ekonomi Üniversitesi
Yaşar Hacısalihoğlu, İstanbul Üniversitesi
Yusuf Halaçoğlu, Türk Tarih Kurumu
Ersin Kalaycıoğlu, Sabancı Üniversitesi
Mustafa Kibaroglu, Bilkent Üniversitesi
Hasan Köni, Yeditepe Üniversitesi
Şule Kut, Bilgi Üniversitesi
Ömer Kürkçüoğlu, Ankara Üniversitesi
Baskın Oran, Ankara Üniversitesi
İlber Ortaylı, Bilkent Üniversitesi
Mehmet Ögütçü, OECD
Hüseyin Pazarcı, Ankara Üniversitesi
Sabri Sayarı, Georgetown Üniversitesi
Norman Stone, Bilkent Üniversitesi
Ercüment Tezcan, Galatasaray Üniversitesi
Nuri Yurdusev, Orta Doğu Teknik Üniversitesi

Hakemlerimiz (1. Cilt) (1-4 Sayılar)

Soyadı Sırasına Göre

Yrd. Doç. Dr. Fethi Açikel, Ankara Üniversitesi
Doç. Dr. Meliha Altunışık, Orta Doğu Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Füsün Arsava, Ankara Üniversitesi
Doç. Dr. Mustafa Aydın, Ankara Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Sanem Baykal, Ankara Üniversitesi
Doç. Dr. Nur Bilge Criss, Bilkent Üniversitesi
Doç. Dr. Çağrı Erhan, Ankara Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Mitat Çelikpala, Hacettepe Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Selçuk Çolakoğlu, Adnan Menderes Üniversitesi
Birgül Demirtaş-Coşkun, Uluslararası İlişkiler Dergisi
Prof. Dr. Doğan Ergun, Hacettepe Üniversitesi
Doç. Dr. Melek Fırat, Ankara Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Funda Keskin, Ankara Üniversitesi
Doç. Dr. Ömer Faruk Gençkaya, Bilkent Üniversitesi
Doç. Dr. Gökhan Çetinsaya, İstanbul Teknik Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Meryem Kırımlı, Çankaya Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Kudret Özersay, Doğu Akdeniz Üniversitesi
Dr. Tarık Oğuzlu, Bilkent Üniversitesi
Prof. Dr. Cengiz Okman, Marmara Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Emel Osmançavuşoğlu Oktay, Hacettepe Üniversitesi
Doç. Dr. Gencer Özcan, Yıldız Teknik Üniversitesi
Doç. Dr. Çınar Özen, İzmir Ekonomi Üniversitesi
Dr. Nihat Ali Özcan, Serbest Araştırmacı
Dr. Şennur Özdemir, Ankara Üniversitesi
Dr. Korkut Özkorkut, Ankara Üniversitesi
Necdet Pamir, Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı
Doç. Dr. Pınar Bilgin, Bilkent Üniversitesi
Dr. Mustafa Şen, Orta Doğu Teknik Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Oktay Tannısever, Orta Doğu Teknik Üniversitesi
Doç. Dr. Nuri Yurdusev, Orta Doğu Teknik Üniversitesi

İÇİNDEKİLER

Editörden	vii
KURAMSAL	
<i>Yeniden Güvenlik Topluluğu: Benzerliklerin Karşılıklı Bağımlılığından Farklılıkların Birlikteliğine</i>	1
Beril DEDEOĞLU	
<i>Immanuel Wallerstein: Sosyal Bilimlere Yeniden Bakmak</i>	23
Elçin AKTOPRAK	
<i>Liberalizmden Neoliberalizme Güç Olgusu ve Sistemik Bağımlılık</i>	59
Yücel BOZDAĞLIOĞLU - Çınar ÖZEN	
<i>Küreselleşme, Batı Modernliği ve Şiddet: Batı' ya Karşı Siyasal İslam</i>	81
Rasim Özgür DÖNMEZ	
BÖLGESEL – GÜNCEL	
<i>ABD-Japonya Güvenlik Antlaşmaları: Oluşumu, Evrimi ve Sonuçları</i>	115
Hakan GÖNEN	
<i>Hazar'a Kıyıdaş Türkî Cumhuriyetlerde Devletin Özgül Gelişimi</i>	141
Mert BİLGİN	
KİTAP TANITIMI	
<i>Immanuel WALLERSTEIN, Amerikan Gücünün Gerileyişi: Kaotik Bir Dünyada ABD</i>	165
Fulya A. EREKER	
<i>Marcel DE HAAS, Russian Security and Air Power, 1992-2002; The Development of Russian Security Thinking Under Yeltsin and Putin and Its Consequences for the Air Forces</i>	179
Mustafa AYDIN	
<i>Mustafa AYDIN ve Çağrı ERHAN, Turkish-American Relations: Past, Present and Future</i>	181
Sinem AKGÜL AÇIKMEŞE	
<i>James H. MITTELMAN, Wither Globalization? The Vortex of Knowledge and Ideology</i>	185
Mustafa AYDIN	
Uluslararası İlişkiler Bibliyografyası (Ekim-Aralık 2004)	187

CONTENTS

Editorial	vii
-----------------	-----

THEORETICAL

<i>Security Society Revisited: From the Interdependence of Similarities to the Co-habitation of Differences</i>	1
---	---

Beril DEDEOĞLU

<i>Immanuel Wallerstein: Rethinking Social Sciences</i>	23
---	----

Elçin AKTOPRAK

<i>Power and Systemic Dependence From Liberalism to Neoliberalism</i>	59
---	----

Yücel BOZDAĞLIOĞLU - Çınar ÖZEN

REGIONAL – CURRENT AFFAIRS

<i>US-Japan Security Treaties: Formation, Evolution and Consequences</i>	81
--	----

Hakan GÖNEN

<i>The Unique Evolution of the State in the Turkic Republics of the Caspian Sea</i>	115
---	-----

Mert BİLGİN

<i>Globalization, Western Modernization and Terrorism: Political Islam Against the West</i>	141
---	-----

Rasim Özgür DÖNMEZ

BOOK REVIEWS

<i>Immanuel Wallerstein, Amerikan Gücünün Gerileyişi: Kaotik Bir Dünyada ABD (The Decline of American Power: The U.S in a Chaotic World)</i>	165
--	-----

Fulya A. EREKER

<i>Marcel DE HAAS, Russian Security and Air Power, 1992-2002; The Development of Russian Security Thinking Under Yeltsin and Putin and Its Consequences for the Air Forces</i>	179
--	-----

Mustafa AYDIN

<i>Mustafa AYDIN and Çağrı ERHAN, Turkish-American Relations: Past, Present and Future</i>	181
--	-----

Sinem AKGÜL AÇIKMEŞE

<i>James H. MITTELMAN, Wither Globalization? The Vortex of Knowledge and Ideology</i>	185
---	-----

Mustafa AYDIN

<i>Bibliography of International Relations (October – December 2004)</i>	187
--	-----

Editörden

Uluslararası İlişkiler Dergisi'nin Değerli Okurları,

Dergimizin dördüncü sayısı ile birlikte ilk yılını da tamamladığını müjdeleyerek merhaba demekten memnuniyet duyuyoruz. Bu sayımızda yine bugüne kadar olduğu gibi kuramsal - bölgesel makaleler ve kitap tanıtımları ile uluslararası ilişkiler alanında süregiden tartışmalara akademik açıdan katkı sağlamaya çalıştık.

Soğuk Savaş'ın ardından güvenlik konusu nasıl ele alınıyor? Bu bağlamda Karl Deutsch'un yarattığı *güvenlik topluluğu* kavramı bu tartışmaya nasıl bir açılım sağlıyor? Güvenlik toplulukları ortak algı ve talepler üzerinden oluşturulurken, aynı zamanda *öteki* tanımına ihtiyaç duyuyor. Beril Dedeoğlu, "Yeniden Güvenlik Topluluğu: Benzerliklerin Karşılıklı Bağımlılığından Farklılıkların Birlikteliğine" başlıklı makalesinde bu oluşumların "düşmanlık" anlayışının gelişmesi gibi kimi sakıncaları olduğunu, fakat aynı zamanda farklılıkların birlikte sürdürülebildiği bir dünya toplumuna da götürebileceğini ortaya koymaktadır. Beril Dedeoğlu'nun bu kuramsal makalesi, küreselleşme ile bağlantılı olarak devletlerin ve toplumların karşısına çıkan çok boyutlu farklılaşmalar ve sorunların nasıl kavramsal düzeyde aşılabileceği konusunda bizlere ipuçları vermektedir.

Soğuk Savaş sonrası dönemi kuramsal tartışmalarıyla doğrudan ilgili başka bir konuyu Elçin Aktoprak "Immanuel Wallerstein: Sosyal Bilimlere Yeniden Bakmak" makalesinde ele alıyor. Immanuel Wallerstein, sadece uluslararası ilişkiler disiplini içinde değil, genel olarak tüm sosyal bilimlerle ilgili tartışmalara getirdiği önemli katkılarıyla öne çıkmaktadır. Nitekim Wallerstein geliştirdiği devlet-sistem analizi ile disiplinlerarası bir açılım sağlamaktadır. Ayrıca, kapitalizm, jeokültür anlayışı ile sınıf, ırk, ulusal ve etnik kimlik hakkındaki tezleri ile Soğuk Savaş sonrası dünyanın içerisinde bulunduğu değişimle ilgili olarak en çok tartışılan teorisyenlerden birisidir. Elçin Aktoprak da, yazarın bu fikirleri hakkında bizlere aydınlatıcı bilgiler sunmaktadır.

Kuramsal bölümümüzdeki üçüncü makale, uluslararası ilişkiler teorisi içerisinde paradigmlar arası tartışma olarak anılan, dolayısıyla diğer teorik tartışmaların bir anlamda temelini oluşturan bir konuya ışık tutmayı amaçlamaktadır. Denilebilir ki, genel olarak liberalizm ve realizm arasındaki tartışma, başta neoliberalizm ve neorealizm olmak üzere bir çok teorik

yaklaşımı besleyen “ana” tartışmayı oluşturmaktadır. Yücel Bozdağlıoğlu ile Çınar Özen’e ait “Liberalizmden Neoliberalizme Güç Olgusu ve Sistemik Bağımlılık” başlıklı makalede, bu tartışmanın güç kavramı üzerinden yürütülen boyutu incelenmekte ve liberalizm ve neoliberalizmin realizm ile olan kimi önemli örtüşen noktalarını ortaya koymaktadır. Yazarlara göre, sistemik güç kavramı hem liberal, hem realist ögeler taşımaktadır. Bu makalenin de Soğuk Savaş sonrası dünyada özellikle disiplinin temel kavramlarından olan güç konusunda ve devletlerarası ilişkiler hakkında aklımıza gelebilecek kimi soruların kuramsal temellerine cevap aradığını söylemek yanlış olmaz.

Kuramsal bölümümüzde yer ayırdığımız son makale ise, siyasal İslam ve Batı arasındaki ilişkinin modernlik ve şiddet konularına açıklık getiren çeşitli önemli boyutlarına ışık tutmayı amaçlamaktadır. Rasim Özgür Dönmez’in “Küreselleşme, Batı Modernliği ve Şiddet: Batı’ya Karşı Siyasal İslam” başlıklı çalışmasında ele aldığı bu konu, giderek dünya gündeminde daha merkezi bir konum elde eden siyasal şiddet olgusunu İslam, modernite ve küreselleşme bağlamında tartışmaktadır.

Bölgesel – güncel makalelere ayırdığımız bölümümüzde ise, ilk olarak Hakan Gönen’in “ABD-Japonya Güvenlik Anlaşmaları: Oluşumu, Evrimi ve Sonuçları” başlıklı makalesi yer almaktadır. Yazar, II. Dünya Savaşı sonrası iki ülke arasında geliştirilen güvenlik anlayışının Soğuk Savaş’ın bitimi ile yeniden ele alındığına dikkat çekmektedir. Gerçekten de, savaş sonrası Japonya’nın ekonomik olarak toparlanmasını sağlayan bu dönemin bitimi ile yeniden oluşturulan güvenlik ilişkileri her iki ülke açısından yeni olduğu kadar farklı bir güvenlik algılamasına sahne olmaktadır.

Mert Bilgin ise, “Hazar’a Kıyıdaş Türki Cumhuriyetlerde Devletin Özgül Gelişimi” başlıklı çalışmasında Hazar Denizi’ne kıyısı bulunan Cumhuriyetlerin artık küreselleşen neoliberal politikalar çerçevesinde devlet ve devletin ilişkide bulunduğu toplumsal/iktisadi yapıları açısından geçirdikleri dönüşümle ilgili olarak ilginç noktalar tespit etmektedir. Yazar, makalede incelenen önemli enerji kaynaklarına sahip bu ülkelerin (Azerbaycan, Kazakistan ve Türkmenistan) siyasal - iktisadi yapıların toplumla ilişkisi çerçevesinde, özellikle dünya çapında neoliberal politikaların devlet üzerindeki etkisi ile karşılaştırıldığında bazı önemli istisnalar teşkil ettiğini ortaya koymaktadır.

Bu sayımızda ayrıca dört kitap incelemesine yer veriyoruz. Kuramsal bölümde disipline getirdiği kavramsal açılımlarla sunulan Immanuel Wallerstein’in Amerikan hegemonyasının geleceğini tartıştığı ve Türkçeye yeni kazandırılan kitabı *Amerikan Gücünün Gerileyişi: Kaotik Bir Dünyada*

ABD'yi Fulya Ereker; Marcel Haas'ın özellikle Yeltsin'den Putin'e kadar dönem içerisinde Rusya güvenlik algılamasının gelişiminin çeşitli boyutlarını ortaya koyan *Russian Security and Air Power, 1992-2002; The Development of Russian Security Thinking Under Yeltsin and Putin and Its Consequences for the Air Power* adlı kitabını Mustafa Aydın; editörlüğünü Mustafa Aydın ile Çağrı Erhan'ın üstlendiği ve birçok seçkin yazarın Türk-Amerikan ilişkileri ile ilgili çeşitli konuları tartıştıkları *Turkish- American Relations: Past, Present and Future* isimli kitabı Sinem Akgül Açıkmeşe ve son olarak; James H. Mittelman'ın *Wither Globalization? The Vortex of Knowledge and Ideology*'de yer verdiği küreselleşmenin bilme ve anlama ile ilişkisini irdeleyen kitabını ise Mustafa Aydın incelemektedir.

Umarız, bu sayımızla tamamladığımız birinci cilt ve burada yer verdiğimiz tartışmalar okuyucularımız için faydalı olur.

İkinci ciltte tekrar bir arada olabilmek dileğiyle.